

การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี

อำนาจเจริญ

THE STUDY OF RISK MANAGEMENT OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AFFILIATED TO THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE UBON RATCHATHANI
AMNAT CHAROEN

¹จักรกฤษณ์ หาญชัย, ²พงษ์ธร สิงห์พันธ์ และ ³สุวิมล โพธิ์กลิ่น

¹Chakkrit Hanchai, ²Pongthorn Singpan, and ³Suwimon Phoglin

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ประเทศไทย

Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

¹Chakkrit.hg63@ubru.ac.th

Received :March 10, 2022; Revised :March 25, 2022; Accepted :April 3, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน 3) ศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 432 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ และ แบบสัมภาษณ์

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้บริหารดีเด่น มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t การทดสอบค่า F และการตรวจสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe´

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านมีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก โดยมีการบริหารความเสี่ยงในด้านความเสี่ยงด้านบริหารทั่วไปมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความเสี่ยงด้านบริหารบุคคล 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และมีขนาดของโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ปัญหาและแนวทางการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ปัญหาที่พบ คือ การจัดการเรียนการสอน งบประมาณไม่พอ บุคลากรขาดความรู้ด้านการเงินและพัสดุ ขาดบุคลากรที่สอนตรงเอก การส่งเสริมค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านอาคารสถานที่ โดยแนวทางพัฒนา คือ ควรมีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหาร มีการวางแผนร่วมกันในพัฒนาสถานศึกษา และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study of risk management of School Administrators 2) to compare the same by the school administrators asclassified by educational backgrounds, working experiences and school sizes and 3) to examine the problems and guidelines for the risk management of school administrators affiliated to the secondary educational service area office Ubon Ratchathani Amnat Charoen. The samples used in the research were school administrators and teachers numbering 432 under the jurisdiction of the secondary educational service area office Ubon Ratchathani Amnat Charoen. The research instrument was a five-rating scale questionnaire. It has totality 40 items and the interview form of best practice of school administrators. The entire confidence value is equal to .99 . The Statistics were percentage, frequency,

mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe's paired method. The research findings were as follows 1) The risk management of school administrators. All four aspects in both overview and aspects had risk management at high level. The aspect which was the highest level was risk management of general administration, followed by the risk management of personnel administration. 2) With the opinions on the risk management of school administrators, it was found that the school administrators and teachers who were different in educational backgrounds, working experiences had no different and the respondents who worked in different school sizes had different opinions. statistically significant at the level .05 3) The problems and recommendations on the risk management were as follows. The problems were: teaching management, course development use of educational technology, have insufficient budget, The personnel lacked knowledge of finance and supplies, Lack of personnel teaching at the major compensation and welfare promotion and the building. The guidelines were: There should be a course administration of educational institutions. Encouraging personnel to receive training to develop knowledge in various fields to support their operations, there should be create morale and encouragement for personnel, Involve all parties in the management There is a joint plan to develop educational institutions and should be carried out continuously.

Keywords: Risk Management, Administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ และการจัดการศึกษาเพื่อให้ภารกิจของสถานศึกษาได้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาตามที่กำหนดบทบาท ความรับผิดชอบรวมไปถึงหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาไว้ 2 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการศึกษาให้ไปเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการและแนวทาง รูปแบบการจัดการศึกษา หลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอนและ 2) การบริหารการศึกษาตามแนวทางของการบริหารที่ได้กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งหน่วยงานอื่นของรัฐ และ

ภาคเอกชน ตลอดจนสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นๆ (กระทรวงศึกษาธิการ : 2545 : 4-7) ทั้งนี้การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารย่อมมีความเสี่ยงเกิดขึ้นได้

การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการในการลดหรือป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นกับองค์กร บุคลากรที่ปฏิบัติงาน ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่องค์กรกำหนดไว้ ซึ่ง ประกอบ กุลเกลี้ยง (2550 : 25) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการในการลดความสูญเสีย ความล้มเหลวของหน่วยงาน ด้วยการค้นคว้าเทคนิค และวิธีการจัดการที่ดีที่สุดมาดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินการมีระบบการเตือนภัยหรือการป้องกันความผิดพลาดหรือความเสียหายล่วงหน้าโดยการลดโอกาสของการสูญเสียซึ่งมาจากเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้การบริหารความเสี่ยงยังเป็นกระบวนการที่มีผลกระทบที่นำไปสู่การตัดสินใจที่ดีโดยการให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อความเสี่ยง และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษายังคงเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการ เช่นเดียวกับ ญัฐธิญา ปัทมทัตตานนท์ (2553 : 16) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงจะต้องอาศัยการตัดสินใจ การวางแผน การบริหารกิจกรรม โดยการดำเนินการตามขั้นตอนคือ เริ่มจากค้นหาความเสี่ยงในองค์กร ประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง การดำเนินการควบคุมความเสี่ยง เพื่อยอมรับลดการกระจายหรือหยุดความเสียหายที่จะเกิดและในการแก้ปัญหาจะต้องมีการบันทึกการแก้ไข และมีการติดตามประเมินผล เพื่อให้ความเสี่ยงเป็นที่ยอมรับได้ขององค์กร และลดความเสียหายที่จะเกิดกับองค์กรให้น้อยที่สุด

การบริหารจัดการองค์การการศึกษา ล้วนดำเนินการภายใต้ภาวะความเสี่ยง ซึ่งความเสี่ยงนั้นจะทำพาไปทั้งในทิศทางที่เป็นบวก กล่าวคือ ผลของความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลดีที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการองค์การนั้น แต่ในขณะเดียวกันนั้นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นก็สามารถทำให้เกิดความเสียหายได้เช่นกัน หากการบริหารจัดการความเสี่ยงนั้นไม่ครอบคลุมหรือรอบคอบพอ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องศึกษาและรู้วิธีการจัดการกับความเสี่ยง เพื่อให้องค์กรเผชิญภาวะความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ตลอดจนคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญวิธีการบริหารจัดการที่เป็นไปเพื่อการคาดการณ์และลดสอดคล้องกับ นฤมล สอาดโคมและอนุสรณ์ แสงนิมมวล (2550 : 39) ที่กล่าวว่า ความเสี่ยง คือ โอกาสที่บางสิ่งบางอย่างที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสิ่งที่เป็นอันตรายหรือคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือแผนการต่างๆ ทั้งนี้ความเสี่ยงเกิดขึ้นเนื่องมาจากความไม่แน่นอนซึ่งสามารถวัดได้จากความน่าจะเป็นของสิ่งที่เกิดขึ้น หรือผลลัพธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้น (ถ้าได้เกิดขึ้นจริง) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 2,995 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 2,995 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตาราง Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 432 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และข้าราชการครู 340 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบริหารวิชาการ 2) ด้านบริหารงบประมาณ 3) ด้านบริหารบุคคล และ 4) ด้านบริหารทั่วไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท คือ เครื่องมือประเภทที่ 1 แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ในด้านความเสี่ยงภายใน

สถานศึกษา 4 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวของ Likert

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ทั้ง 4 ด้าน เป็นคำถามแบบปลายเปิด

เครื่องมือประเภทที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบในการหาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยสัมภาษณ์ใน 4 ด้าน คือ 1) ความเสี่ยงด้านการบริหารวิชาการ 2) ความเสี่ยงด้านการบริหารงบประมาณ 3) ความเสี่ยงด้านการบริหารบุคคล และ 4) ความเสี่ยงด้านการบริหารทั่วไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อในภาพรวมและรายด้านพร้อมทั้งเสนอข้อมูลในตารางประกอบคำบรรยาย โดยได้กำหนดระดับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาออกเป็น 5 ระดับ วิเคราะห์ความแตกต่างด้วยการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยการทดสอบ ค่า t-test ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันและขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยการทดสอบ ค่า F (F-test) เมื่อพบค่าเฉลี่ยของประชากรมีความแตกต่างกัน จะนำไปทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe' (Scheffe' Method)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ในภาพรวมและรายด้านมีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกเป็นรายด้าน และภาพรวม

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการบริหารความเสี่ยง
1. ด้านความเสี่ยงด้านบริหารวิชาการ	4.20	0.88	มาก
2. ด้านความเสี่ยงด้านบริหารงบประมาณ	4.20	0.90	มาก
3. ด้านความเสี่ยงด้านบริหารบุคคล	4.23	0.94	มาก
4. ด้านความเสี่ยงด้านบริหารทั่วไป	4.28	0.89	มาก
รวม	4.23	0.85	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ในภาพรวมและรายด้าน มีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก โดยมีการบริหารความเสี่ยงด้านความเสี่ยงด้านบริหารทั่วไปมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความเสี่ยงด้านบริหารบุคคล และต่ำที่สุดคือ ด้านความเสี่ยงด้านบริหารวิชาการ และด้านความเสี่ยงด้านบริหารงบประมาณ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน

2.1 การเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความเสี่ยงด้านบริหารวิชาการ ด้านความเสี่ยงด้านบริหารบุคคล ไม่แตกต่างกัน และด้านความเสี่ยงด้านบริหารงบประมาณ ด้านความเสี่ยงด้านบริหารทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ด้านความเสี่ยงด้านบริหารวิชาการ ด้านความเสี่ยงด้านบริหารบุคคล ด้านความเสี่ยงด้านบริหารทั่วไป ไม่แตกต่างกัน และด้านความเสี่ยงด้านบริหารงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบรายด้านพบว่า ด้านความเสี่ยงด้านบริหารวิชาการ ด้านความเสี่ยงด้านบริหารงบประมาณ ไม่แตกต่างกัน และ ด้านความเสี่ยงด้านบริหารบุคคล ด้านความเสี่ยงด้านบริหารทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นและแนวทางการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 และแบบสัมภาษณ์การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ สามารถสรุปได้ว่า ด้านความเสี่ยงด้านบริหารวิชาการ สถานศึกษาควรการพัฒนาการเรียนการสอนโดยการใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมถึงการบูรณาการรูปแบบการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย มีการนิเทศ ติดตามการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอเพื่อยกระดับการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเน้นการมีส่วนร่วม มีกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อแก้ไขปัญหาผลการเรียนให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนผ่านเกณฑ์ตามที่หลักสูตรกำหนดเป็นไปตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาทุกปี พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนงาน ด้านความเสี่ยงด้านบริหารงบประมาณ โครงการของสถานศึกษาเพื่อลดความเสี่ยงด้านการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ และใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีการจัดอบรมผู้รับผิดชอบงานการเงินและพัสดุ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความรู้ความสามารถถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ของงานการเงินและพัสดุ ด้านความเสี่ยงด้านบริหารบุคคล ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้กับครูที่มีความรู้ความสามารถ มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมและพัฒนาเพื่อเพิ่มองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ทั้งในวิชาที่สอนและวิชาที่ผู้บริหารมอบหมายให้รับผิดชอบ การประเมินความดีความชอบควรยึดหลักธรรมาภิบาล มีการวางแผนด้านอัตรากำลังเพื่อรองรับการย้ายของครูและบุคลากร ด้านความเสี่ยงด้านบริหารทั่วไป ผู้บริหารควรมีการปรับปรุงอาคารเรียน อาคารประกอบ ให้มีบรรยากาศร่มรื่น สวยงามเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และมีความปลอดภัย ซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดอย่างทันที่รวมทั้ง รวมถึงการสำรวจอาคารเรียนและอาคารประกอบ การใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อจัดทำแผนงานรองรับการขอรับการจัดสรรงบประมาณ ควรมีการมอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอาคารสถานที่

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐาน ได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากนั้น อาจจะเป็นผลมาจากในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับสูงสุดกับสถานศึกษาและป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดกับสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญแก้ว จันทรรัตน์ (2562 : 63-75) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 ซึ่งผลวิจัยพบว่าระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

1.1 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเสี่ยงด้านบริหารวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล นันยา (2558 : 121-122) ที่ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งแสดงถึงการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชิตญา ปัทมทัตตานนท์ (2553 : 83-84) ได้ศึกษาการจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดปทุมธานี พบว่า การจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก การที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารด้านความเสี่ยงด้านบริหารวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้ฝึกจากการปฏิบัติ มีพัฒนาการด้านจิตวิเคราะห์ แก้ปัญหาและสามารถหาคำตอบใหม่ๆได้ด้วยตนเอง จากการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ทันสมัยและเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้

1.2 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเสี่ยงด้านบริหารงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ เอกลักษณ์ ป้องกัน (2560 : 83-84) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 การบริหารด้านการเงิน เมื่อพิจารณาภาพรวม และรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ศิริรัตน์ (2563 : 58) ที่ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน พบว่า การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน ด้านการเงิน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ญัฐชา กลิ่งทะเล (2561: 67) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในกลุ่มตากสิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในกลุ่มตากสิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการเงิน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการจัดทำบัญชีอย่างถูกต้อง การจัดสรรงบประมาณมีความเหมาะสม และการบริหารงบประมาณเป็นไปตามแผน และอันดับสุดท้ายคือ การจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามแผน

1.3 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเสี่ยงด้านบริหารบุคคล ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชิต บรรทิต (2556 : 63) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ด้านความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ มีระดับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเจษฎา ญาณิสโสโร (บุญมาทศ) (2561 : 112) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับความเสี่ยงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ มีการเสริมสร้างและป้องกันการผิดวินัย มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการเขียนแผนการสอนตามที่สอนจริง และเขียนบันทึกหลังการสอนตามสภาพจริง และข้อที่มีความเสี่ยงน้อยที่สุดคือ การเอาใจใส่ติดตามและช่วยเหลือนักเรียน การที่ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเสี่ยงด้านบริหารบุคคลในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการวางแผนสำรวจอัตรากำลังให้ตรงต่อความต้องการของสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากร การจัดทำข้อมูลของบุคลากรให้เป็นปัจจุบัน มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ รวมไปถึงการสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรในสถานศึกษา

1.4 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเสี่ยงด้านบริหารทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ พิมพ์าคคุณ (2560 : 39) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารทั่วไปของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารทั่วไปของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาและงานกิจการนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเชษฐา ญาณิสสุโร (บุญมาทศ) (2561 : 112) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 พบว่า ด้านที่มีความระดับความเสี่ยงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ มีการจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร มีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบในการดูแลสถานศึกษา และมีการประชาสัมพันธ์ผลงานทางการศึกษา การที่ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเสี่ยงด้านบริหารทั่วไปในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการส่งเสริมการจัดอาคารเรียนและอาคารประกอบที่เพียงพอและปลอดภัย มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษา รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคมในการบริหารสถานศึกษา

2. เปรียบเทียบสภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน

2.1 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเกิดจาก ถึงแม้ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูมีวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน แต่มีความมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงไปในทิศทางเดียวกัน จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นและมุมมองการบริหารความเสี่ยงโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน ต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู ถึงแม้จะมีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันแต่ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูมีการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกัน จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นและมุมมองการบริหารความเสี่ยงโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน ต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเกิดจาก ขนาดของโรงเรียน ความพร้อมด้านต่างๆ ซึ่งทำให้การบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษามีความแตกต่างกัน จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นและมุมมองการบริหารความเสี่ยง โดยภาพรวมแตกต่างกัน

3. ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 และแบบสัมภาษณ์การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ปัญหาที่พบ คือ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การใช้เทคโนโลยีการศึกษา งบประมาณไม่พอ บุคลากรขาดความรู้ด้านการเงินและพัสดุ ขาดบุคลากรที่สอนตรงเอก การส่งเสริมค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านอาคารสถานที่ โดยแนวทางพัฒนา คือ ควรมีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหาร มีการวางแผนร่วมกัน ในพัฒนาสถานศึกษา ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัยส่งเสริมการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมกับชุมชนและสังคมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญมีการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล ด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมากดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีการบริหารสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับสูงสุดกับสถานศึกษาและป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดกับสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ .(2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเค จำกัด.
- กรรณิการ์ ศิริรัตน์. (2563). การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดน่าน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ขวัญแก้ว จันทรรัตน์. (2562). การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 3. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ณัฐธิญา ปัทมทัตตานนท์. (2553). การจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐชา กลิ่งทะเล. (2561). การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในกลุ่มตากสิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นฤมล สอาดโฉม. (2550). งานบริหารความเสี่ยงกับเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารบริหารธุรกิจนิด้า. (2). 50- 54.
- ประกอบ กุลเกลี้ยง. (2550). รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- พระเจษฎา ญาณิสสร (บุญมาทศ). (2561). แนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มงคล นันยา. (2558). การศึกษาความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ศิริรัตน์ พิมณาคณ. (2560). การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารทั่วไปของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา), 5(3), 39.
- สมชิต บรรทิต. (2556). การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- เอกลักษณ์ ป้องกัน. (2560). การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตราชภัฏอุบลราชธานี.

อนุสรณ์ แสงนิมิต. (2550). *การบริหารความเสี่ยง (risk Management)*. วารสาร
นักบริหาร, 27(3): 39 – 47.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research
Activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.